

הַלְבוֹת קָדוֹשׁ הַחֹדֶשׁ פָּרָק ט

א. שְׁנַת הַחֲמֵה יֵשׁ מִחֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא אוֹמֵר שֶׁהִיא שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וְשָׁשִׁים יוֹם וּרְבִיעֵ יוֹם, שֶׁהוּא שֵׁשׁ שָׁעוֹת; וְיֵשׁ מִהֵן שֶׁהוּא אוֹמֵר שֶׁהִיא פָּחוֹת מִרְבִּיעֵ הַיּוֹם. וְכֵן חֲכָמֵי יוֹן וּפְרָס, יֵשׁ בִּינְיָהֵן מַחְלֶקֶת בְּדָבָר זֶה.

ב. מִי שֶׁהוּא אוֹמֵר שֶׁהִיא שֶׁס"ה יוֹם וּרְבִיעֵ יוֹם, יִשְׁאָר מִכָּל מַחְזוֹר שֶׁלְתִּשְׁעַ עֲשָׂרָה שָׁנָה, שָׁעָה אַחַת וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְחֲמִשָּׁה וּשְׁמוֹנִים חֲלָקִים, כָּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ. וְיִהְיֶה בֵּין תְּקוּפָה לְתְּקוּפָה, אֶחָד וְתִשְׁעִים יוֹם וְשִׁבְעַ שָׁעוֹת וְחֲצִי שָׁעָה; וּמִשְׁתַּדַּע תְּקוּפָה אַחַת בְּאַיִזָּה יוֹם וְאַיִזוֹ שָׁעָה הִיא, תִּתְחִיל לְמִנּוֹת מִמָּנָה לְתְּקוּפָה הַשְּׁנִיָּה שְׁאַחֲרֶיהָ, וּמִן הַשְּׁנִיָּה לְשְׁלִישִׁית, עַד סוֹף הָעוֹלָם.

ג. תְּקוּפַת נִיסָן, הִיא הַשָּׁעָה וְהַחֲלָק שֶׁתִּפְּנֵס בּוֹ הַשֶּׁמֶשׁ לְתַחֲלַת מִזֵּל טָלָה; וְתְּקוּפַת תַּמּוּז, הִיּוֹת הַשֶּׁמֶשׁ בְּרֹאשׁ מִזֵּל סָרְטָן; וְתְּקוּפַת תִּשְׁרִי, הִיּוֹת הַשֶּׁמֶשׁ בְּרֹאשׁ מִזֵּל מֵאֲזֲנִים; וְתְּקוּפַת טִבֵּת, הִיּוֹת הַשֶּׁמֶשׁ בְּרֹאשׁ מִזֵּל גְּדִי. וְתְּקוּפַת נִיסָן הִיּוֹתָהּ בְּשָׁנָה הָרֵאשׁוֹנָה שְׁלִיצִירָה לְפִי חֲשֻׁבוֹן זֶה, קֹדֶם מוֹלַד נִיסָן בְּשִׁבְעָה יָמִים וְתִשְׁעַ שָׁעוֹת וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁנַיִם וְאַרְבָּעִים חֲלָקִים סִימָנָה ז' ט' תרמ"ב.

ד. דֶּרֶךְ חֲשֻׁבוֹן הַתְּקוּפָה, כִּךָּ הוּא: תִּדַּע תַּחֲלָה כָּמָה מַחְזוּרִין שְׁלֵמִים מִשְׁנַת הַיִּצִּירָה עַד מַחְזוֹר שְׁתַּרְצָה, וְקַח לְכָל מַחְזוֹר מִהֵן שָׁעָה אַחַת וְתַפ"ה חֲלָקִים; וְקַבֵּץ כָּל הַחֲלָקִים שָׁעוֹת, וְכָל הַשָּׁעוֹת יָמִים, וְתַגְרַע מִן הַכָּל שְׁבַעַ יָמִים וְתִשְׁעַ שָׁעוֹת וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁנַיִם וְאַרְבָּעִים חֲלָקִים; וְהִשְׁאָר תּוֹסִיף אוֹתוֹ עַל מוֹלַד נִיסָן שְׁלִשְׁנָה רֵאשׁוֹנָה מִן הַמַּחְזוֹר, יֵצֵא לָךְ בְּאַיִזוֹ שָׁעָה וּבְכָמָה בַּחֹדֶשׁ תִּהְיֶה תְּקוּפַת נִיסָן שְׁלֹאֹתָהּ הַשְּׁנָה הָרֵאשׁוֹנָה בְּאוֹתוֹ מַחְזוֹר. וּמִמָּנָה תִּתְחִיל לְמִנּוֹת אֶחָד וְתִשְׁעִים יוֹם וְשִׁבְעַ שָׁעוֹת וּמַחְצָה, לְכָל תְּקוּפָה וְתְּקוּפָה.

ה. וְאַם תַּרְצָה לִידַע תְּקוּפַת נִיסָן שְׁלִשְׁנָה זֹו שֶׁהִיא שְׁנַת כִּךָּ וּכְךָ בַּמַּחְזוֹר שְׁאַתָּה עוֹמֵד בּוֹ, קַח לְכָל הַמַּחְזוּרִין הַשְּׁלֵמִים שָׁעָה וְתַפ"ה חֲלָקִים לְכָל מַחְזוֹר; וּלְכָל הַשְּׁנַיִם הַגְּמוּרוֹת שֶׁשְׁלָמוֹ מִן הַמַּחְזוֹר, עֲשָׂרָה יָמִים וְאַחַת וְעֶשְׂרִים שָׁעוֹת וּמֵאוֹתִים וְאַרְבָּעָה חֲלָקִים לְכָל שָׁנָה; וְקַבֵּץ הַכָּל, וְתַגְרַע מִמֶּנּוּ שְׁבַעַ יָמִים וְתִשְׁעַ שָׁעוֹת וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁנַיִם וְאַרְבָּעִים חֲלָקִים, וְהִשְׁאָר תִּשְׁלִיכֶם חֹדְשֵׁי לְבָנָה תִּשְׁעָה וְעֶשְׂרִים יוֹם וְשִׁתִּים עֲשָׂרָה שָׁעוֹת וְשִׁבְעַ מֵאוֹת שְׁלוֹשׁ וְתִשְׁעִים חֲלָקִים. וְהַנִּשְׁאָר פָּחוֹת מִחֹדֶשׁ לְבָנָה, תּוֹסִיף אוֹתוֹ עַל מוֹלַד נִיסָן שְׁלֹאֹתָהּ הַשְּׁנָה, וְתִדַּע זְמַן תְּקוּפַת נִיסָן שְׁלֹאֹתָהּ הַשְּׁנָה, בְּכָמָה יוֹם בַּחֹדֶשׁ הִיא וּבְכָמָה שָׁעָה.

ו. תְּקוּפַת נִיסָן לְפִי חֲשֻׁבוֹן זֶה, אֵינָה לְעוֹלָם אֵלָּא אוֹ בַּתְּחִלַּת הַלִּילָה, אוֹ בַּחֲצִי הַלִּילָה, אוֹ בַּתְּחִלַּת הַיּוֹם, אוֹ בַּחֲצִי הַיּוֹם; וְתְּקוּפַת תַּמּוּז, לְעוֹלָם אֵינָה אֵלָּא אוֹ בְּשִׁבְעַ שָׁעוֹת וּמַחְצָה, אוֹ בְּשָׁעָה אַחַת וּמַחְצָה, בֵּין בְּיוֹם, בֵּין בַּלִּילָה; וְתְּקוּפַת תִּשְׁרִי, לְעוֹלָם אֵינָה אֵלָּא אוֹ בַּתִּשְׁעַ שָׁעוֹת, אוֹ בְּשְׁלוֹשׁ שָׁעוֹת, בֵּין בְּיוֹם, בֵּין בַּלִּילָה; וְתְּקוּפַת טִבֵּת, לְעוֹלָם אֵינָה אֵלָּא אוֹ בְּעֶשֶׂר שָׁעוֹת וּמַחְצָה, אוֹ בְּאַרְבַּע שָׁעוֹת וּמַחְצָה, בֵּין בְּיוֹם, בֵּין בַּלִּילָה.

ז. אִם תַּרְצָה לִידַע בְּאַיִזָּה יוֹם מִיָּמֵי הַשָּׁבוּעַ וּבְאַיִזוֹ שָׁעָה תִּהְיֶה הַתְּקוּפָה קֹחַ שְׁנַיִם גְּמוּרִים שֶׁעָבְרוּ מִשְׁנַת הַיִּצִּירָה עַד שָׁנָה שְׁתַּרְצָה, וְהַשֶּׁלֶךְ הַכָּל שְׁמוֹנָה וְעֶשְׂרִים שְׁמוֹנָה וְעֶשְׂרִים;

והנשאר פחות משמונה ועשרים, קח לכל שנה ושנה יום אחד ושש שעות, וקבץ הכל, והוסף עליו שלושה, והשליך הכל שבעה שבעה; והנשאר מן הימים ומן השעות, תתחיל למנותו מתחלת ליל אחד בשבת. ולאשר יגיע החשבון בו, תהיה תקופת ניסן. ולמה מוסיפין שלושה, לפי שתקופה ראשונה שלשנת היצירה היתה בתחלת ליל רביעי.

ח. פיצד: הרי שרצינו לידע תקופת ניסן שלשנת שלושים ותשע מאות וארבעת אלפים ליצירה כשתשליך הכל שמונה ועשרים שמונה ועשרים, תשאר שנה אחת; תקח לה יום אחד ושש שעות, ותוסיף עליו שלושה, נמצאת תקופת ניסן, בליל חמישי שש שעות בלילה. וכשתוסיף עליה שבע שעות ומחצה, תהיה תקופת תמוז בשעה ומחצה מיום חמישי; וכשתוסיף עליה שבע שעות ומחצה, תהיה תקופת תשרי בתשע שעות מיום חמישי; וכשתוסיף עליה שבע שעות ומחצה, תהיה תקופת טבת בארבע שעות ומחצה מליל ששי; וכשתוסיף עליה שבע שעות ומחצה, תהיה תקופת ניסן הבאה בתחלת יום ששי. ועל דרך זו, עד סוף העולם, תקופה אחר תקופה.

ז. אם תרצה לידע בכמה יום בחדש תהיה תקופת ניסן שלשנה זו תדע תחלה באיזה יום מימי השבוע תהיה, ובאיזה יום יקבע ניסן שלשנה זו, וכמה שנים גמורים עברו מן המחזור; ותקח לכל שנה אחד עשר יום, ותוסיף על סכום הימים שבעה ימים בזמנים אלו, והשליך הכל שלושים שלושים; והנשאר פחות משלושים, תתחיל למנותו מראש חדש ניסן. אם יגיע ליום התקופה, מוטב; ואם לאו, הוסף יום או שני ימים או שלושה ימים על המנין, עד שיגיע ליום התקופה. ואם תהיה השנה מעברת, תתחיל למנות מראש חדש אדר שני; וליום שיגיע החשבון, באותו היום מן החדש תהיה התקופה.

י. פיצד: הרי שרצינו לידע בכמה בחדש תהיה תקופת ניסן שלשנת שלושים ותשע מאות, שהיא שנה תשיעית ממחזור ר"ס מצינו ראש חדש ניסן נקבע בה בחמישי, ותקופת ניסן בחמישי, ולפי שהיתה שנה זו תשיעית למחזור, יהיו השנים הגמורות שמונה; כשתקח לכל שנה מהן אחד עשר יום, יהיו כל הימים שמונה ושמונים; תוסיף שבעה, הרי הכל חמשה ותשעים; תשליך הכל שלושים שלושים, נשאר חמשה ימים; כשתתחיל למנות חמשה ימים מראש חדש ניסן שהיה בחמישי, יגיע החשבון ליום שני. וכבר ידענו שאין התקופה בשני בשבת, אלא בחמישי; לפיכך תוסיף יום אחר יום, עד שתגיע לחמישי שהוא יום התקופה נמצאת תקופת ניסן בשנה זו, ביום שמיני מחדש ניסן. ועל הדרך הזאת תעשה, בכל שנה ושנה.

יא. זה שאמרנו תוסיף יום אחר יום עד שתגיע ליום התקופה, לעולם לא תהיה צריך להוסיף אלא יום אחד או שנים או שלושה; ופלא גדול הוא, שתהיה צריך להוסיף ארבעה. ואם מצאת שאתה צריך להוסיף יתר על זה, תדע שטעית בחשבון, ותחזר ותחשב בדקדוק.

הלכות קדוש החדש פרק י

א. שנת החמה למי שהוא אומר שהיא פחות מרביע מחכמי ישראל, אומר שהיא שלוש מאות חמשה וששים יום וחמש שעות ותשע מאות שבעה ותשעים חלקים ושמונה וארבעים רגע; והרגע, אחד מששה ושבעים בחלק. ולפי חשבון זה, תהיה תוספת שנת החמה על שנת הלבנה עשרה ימים ואחת ועשרים שעה ומאה ואחד ועשרים חלק ושמונה וארבעים רגע סימן להן י' כ"א קכ"א מ"ח. ולא תמצא תוספת במחזור שלתשע עשרה כלל, אלא בכל מחזור מהם ישלמו שני החמה עם שני הלבנה הפשוטות והמעברות.

ב. בין כל תקופה ותקופה לפי חשבון זה, אחד ותשעים יום ושבע שעות וחמש מאות ותשעה עשר חלקים ואחד ושלושים רגע סימן להם צ"א ז' תקי"ט ל"א. וכשתדע תקופה מן התקופות אימתי היתה, תחשב מאותו רגע מנין זה, ותדע תקופה שאחריה, על הדרך שבארנו בתקופת השנה שהיא רביע. תקופת ניסן לפי חשבון זה, היתה בשנה ראשונה שלצירה קדם מולד ניסן בתשע שעות ושש מאות ושנים וארבעים חלקים סימן להם ט' תרמ"ב. וכן היא לעולם בכל שנה ראשונה שלכל מחזור, קדם מולד ניסן בתשע שעות ושש מאות ושנים וארבעים חלקים.

ג. כשתדע תקופת ניסן שלשנה ראשונה מן המחזור, תחשב ממנה אחד ותשעים יום ושבע שעות וחמש מאות ותשעה עשר חלקים ואחד ושלושים רגע לכל תקופה ותקופה, עד סוף המחזור.

ד. אם תרצה לידע מתי תהיה תקופת ניסן לפי חשבון זה, תדע תחלה שנים גמורות שעברו מן המחזור, ותקח לכל שנה מהן תוספתה, והיא י' כ"א קכ"א מ"ח; וקבץ כל הרגעים חלקים, וכל החלקים שעות, וכל השעות ימים, בדרך שתחשב במולדות; ותגרע מן הכל, תשע שעות ושש מאות ושנים וארבעים חלקים, והנשאר, תשליכו חדשי לבנה; והנשאר שאין בו חדש לבנה, תוסיף אותו על מולד ניסן שלאותה שנה. וברגע שיגיע בו המנין, תהיה תקופת ניסן שלאותה שנה.

ה. מראין לי הדברים, שעל חשבון תקופה זו היו סומכין לענין עבור השנה בעת שבית דין הגדול מצוי, שהן מעברין מפני הזמן, או מפני הצרך לפי שחשבון זה, הוא האמת יותר מן הראשון, והוא קרוב מדברים שנתבארו באצטגנינות, יותר מן החשבון הראשון שהיתה בו שנת החמה שלוש מאות וחמשה וששים יום ורביע יום.

ו. וחשבון שתי התקופות האלו שבארנו דרכם, הכל בקרוב הוא, ובמהלך השמש האמצעי, לא במקומה האמתי; אבל במקום השמש האמתי תהיה תקופת ניסן בזמנים אלו, בכמו שני ימים קדם שתי התקופות שיוצאין בחשבון זה, בין בחשבון מי שמחשב רביע יום גמור, בין למי שמחשב לפחות מרביע יום.

הַלְבוֹת קְדוּשׁ הַחֹדֶשׁ פָּרָק יא

א. לְפִי שְׁאִמְרָנוּ בְּהִלְכוֹת אֱלֹהִים, שְׁבִית דִּין הָיוּ מִחֲשָׁבִין בְּדַקְדּוּק וַיּוֹדְעִים אִם יֵרָאֶה הַיֵּרֶחַ אוֹ לֹא יֵרָאֶה, יִדְעֵנוּ שְׁכָל מִי שְׁרוּחוֹ נִכּוֹנָה וְלִבּוֹ תָאֵב לְדַבְּרֵי הַחֲכָמוֹת וְלַעֲמֹד עַל הַסּוּדוֹת, יִתְאוּהָ לִידַע אוֹתָן הַדְּרָכִים שֶׁמִּחֲשָׁבִין בָּהֶם עַד שֶׁיֵּדַע אָדָם אִם יֵרָאֶה הַיֵּרֶחַ בְּלֵיל זֶה, אוֹ לֹא יֵרָאֶה.

ב. וְדַרְכֵי הַחֲשָׁבוֹן, יֵשׁ בָּהֶן מַחְלֻקוֹת גְּדוּלוֹת בֵּין חֲכָמֵי הַגּוֹיִים הַקְּדָמוֹנִים שֶׁחֲקְרוּ עַל חֲשָׁבוֹן הַתְּקוּפוֹת וְהַגִּימָטְרִיּוֹת. וְאֲנָשִׁים חֲכָמִים גְּדוּלִים נִשְׁתַּבְּשׁוּ בָּהֶן, וְנִתְעַלְמוּ מֵהֶן דְּבָרִים וְנִלְדּוּ לָהֶן סִפְקוֹת; וַיֵּשׁ מִי שֶׁמִּדְּקָדַק הִרְבֵּה, וְלֹא פָּגַע בַּדֶּרֶךְ הַנִּכּוֹנָה בַּחֲשָׁבוֹן רְאִיתָ הַיֵּרֶחַ, אֲלֹא צָלַל בְּמִים אֲדִירִים, וְהִעֲלָה חֶרֶס בִּידּוֹ.

ג. וּלְפִי אֶרֶךְ הַיָּמִים וְרַב הַבְּדִיקוֹת וְהַחֲקִירוֹת, נוֹדַע לְמַקְצַת הַחֲכָמִים דְּרָכֵי חֲשָׁבוֹן זֶה; וְעוֹד שֶׁיֵּשׁ לָנוּ בְּעֵיקָרִים אֱלֹהִים, קְבָלוֹת מִפִּי הַחֲכָמִים וְרְאִיוֹת שֶׁלֹּא נִכְתְּבוּ בַּסִּפְרִים הַיְדוּעִים לְכָל. וּמִפְּנֵי כָּל אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים, כָּשֶׁר בְּעֵינֵי לִבָּאֵר דְּרָכֵי חֲשָׁבוֹן זֶה, כְּדִי שִׁיחִיָּה נִכּוֹן לְכָל מִי שֶׁמָּלְאוּ לִבּוֹ לְקַרְבָּה אֶל הַמְּלָאכָה, לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ.

ד. וְאֵל יִהְיוּ דְרָכִים אֱלֹהִים קָלִים בְּעֵינֶיךָ, מִפְּנֵי שְׁאִין אָנוּ צְרִיכִין לָהֶם בְּזֶמֶן הַזֶּה: שְׁאֵלּוֹ הַדְּרָכִים, דְּרָכִים רְחוּקִים וְעֲמוּקִים הֵן; וְהוּא סוֹד הָעֶבֶר שֶׁהָיוּ הַחֲכָמִים הַגְּדוּלִים יוֹדְעִים אוֹתוֹ, וְאֵינָן מוֹסְרִין אוֹתוֹ לְכָל אָדָם אֲלֹא לְסִמּוּכִים נְבוֹנִים. אֲבָל זֶה הַחֲשָׁבוֹן שֶׁמִּחֲשָׁבִין בְּזֶמֶן שְׁאִין בֵּית דִּין לְקַבֵּעַ עַל הָרְאִיָּה שְׁאָנוּ מִחֲשָׁבִין בּוֹ הַיּוֹם, אִפְּלוּ תִינוּקוֹת שְׁלִבִּית רַבָּן מִגִּיעִין עַד סוּפּוֹ, בְּשִׁלּוּשָׁה אַרְבָּעָה יָמִים.

ה. שְׁמָא יִתְבוּנָן חֲכָם מִחֲכָמֵי הָאֲמוֹת, אוֹ מִחֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁלָּמְדוּ חֲכָמַת יוֹן, בַּדְּרָכִים אֱלֹהִים שְׁאֵנִי מִחֲשָׁב בָּהֶן לְרְאִיתָ הַיֵּרֶחַ וַיֵּרָאֶה קְרוֹב מְעַט בְּמַקְצַת הַדְּרָכִים, וַיַּעֲלָה עַל דַּעְתּוֹ שֶׁנִּתְעַלַּם מִמֶּנּוּ דָּבָר זֶה וְלֹא יִדְעֵנוּ שֶׁיֵּשׁ בְּאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ קְרוֹב. אֵל יַעֲלָה זֶה עַל דַּעְתּוֹ אֲלֹא כָּל דָּבָר שֶׁלֹּא דַקְדָּקְנוּ בּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁיִּדְעֵנוּ בְּעֵיקָרֵי הַגִּימָטְרִיּוֹת בְּרְאִיוֹת בְּרוּרוֹת, שְׁאִין דָּבָר זֶה מִפְּסִיד בִּידִיעַת הָרְאִיָּה, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לוֹ; לְפִיכָךְ לֹא דַקְדָּקְנוּ בּוֹ.

ו. וְכֵן כְּשִׁירָאֵה בַּדֶּרֶךְ מִן הַדְּרָכִים חֲסֵרוֹן מְעַט מִחֲשָׁבוֹן הָרְאִי לְאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ, בְּכּוֹנֶה עֲשִׂינוּ זֶה, לְפִי שֶׁיֵּשׁ כְּנֻגְדּוֹ יִתְרוֹן בַּדֶּרֶךְ אַחֲרָת, עַד שֶׁיֵּצֵא הַדָּבָר לְאִמְתּוֹ בַּדְּרָכִים קְרוֹבִים כֹּל חֲשָׁבוֹן אֶרֶךְ כְּדִי שֶׁלֹּא יִבְהַל הָאָדָם שְׁאֵינוּ רְגִיל בַּדְּבָרִים אֱלֹהִים, בְּרַב הַחֲשָׁבוֹנוֹת שְׁאִין מוֹעִילִין בְּרְאִיתָ הַיֵּרֶחַ.

ז. הַעֵיקָרִים שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לִידַע אוֹתָן תַּחֲלָה לְכָל חֲשָׁבוֹנוֹת הָאֲצִטְגָּנוֹת, בֵּין לְדְרָכֵי חֲשָׁבוֹן הָרְאִיָּה, בֵּין לְשֹׂאֵר דְּבָרִים אֱלֹהִים הֵן: הַגִּלְגָּל, מַחְלָק בְּשִׁלּוּשׁ מֵאוֹת וְשָׁשִׁים מַעֲלוֹת; כָּל מִזֵּל וּמִזֵּל שְׁלוּשִׁים מַעֲלוֹת, וְהַתַּחֲלָה מִתַּחֲלַת מִזֵּל טָלָה. וְכָל מַעֲלָה וּמַעֲלָה, שָׁשִׁים חֻלְקִים; וְכָל חֻלָּק וְחֻלָּק, שָׁשִׁים שְׁנִיּוֹת; וְכָל שְׁנִיָּה וְשְׁנִיָּה, שָׁשִׁים שְׁלִישִׁיּוֹת. וְכֵן תַּדְּקָדַק הַחֲשָׁבוֹן, וְתַחֲלָק כָּל זְמַן שֶׁתִּרְצֶה.

ח. לְפִיכָךְ אִם יֵצֵא לָךְ בַּחֲשָׁבוֹן שֶׁכּוֹכַב פְּלוּנִי מְקוּמוֹ בַּגִּלְגָּל בְּשַׁבָּעִים מַעֲלוֹת וְשְׁלוּשִׁים חֻלְקִים וְאַרְבָּעִים שְׁנִיּוֹת, תִּדַּע שֶׁכּוֹכַב זֶה הוּא בְּמִזֵּל תְּאוּמִים בַּחֲצִי מַעֲלַת אַחַת עֶשְׂרֵה מִמִּזֵּל

זֶה לְפִי שְׁמֹזֵל טָלָה שְׁלוֹשִׁים מַעְלוֹת, וּמֹזֵל שׁוֹר שְׁלוֹשִׁים, נִשְׁאָר
עֶשֶׂר מַעְלוֹת וּמִחְצָה מִמֹּזֵל תְּאוּמִים, וְאַרְבָּעִים שְׁנִיּוֹת מִחֲצִי
הַמַּעְלָה הָאַחֲרוֹן.

ז. וְכֵן אִם יֵצֵא מִקוֹמוֹ בְּגִלְגַּל בְּשָׁלוֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים מַעְלוֹת,
תִּדְעַ שְׂכּוֹכֵב זֶה בְּמֹזֵל דְּלִי בְּעֶשְׂרִים מַעְלָה בּוֹ. וְעַל דֶּרֶךְ זֶה, בְּכָל
הַמְּנִינּוֹת; וְסֹדֶר הַמֹּזְלוֹת, כִּךְ הוּא טָלָה, שׁוֹר, תְּאוּמִים, סֶרְטָן,
אַרְיֵה, בְּתוּלָה, מֵאֲזֵנִים, עֶקְרֵב, קֶשֶׁת, גָּדִי, דְּלִי, דָּגִים.

י. בְּכָל הַחֲשִׁבוֹנוֹת כָּלֶם, כְּשֶׁתִּקְבֹּץ שְׁאֵרִית לְשְׁאֵרִית אוֹ כְּשֶׁתּוֹסִיף
מִנֵּין עַל מִנֵּין, תִּקְבֹּץ כָּל מִין עִם מִינוֹ הַשְּׁנִיּוֹת עִם הַשְּׁנִיּוֹת,
וְהַחֲלָקִים עִם הַחֲלָקִים, וְהַמַּעְלוֹת עִם הַמַּעְלוֹת. וְכָל שִׁיתִּקְבֹּץ
מִן הַשְּׁנִיּוֹת שְׁשִׁים, תְּשִׁים אוֹתוֹ חֶלֶק וְתוֹסִיף עַל הַחֲלָקִים; וְכָל
שִׁיתִּקְבֹּץ מִן הַחֲלָקִים שְׁשִׁים, תְּשִׁים אוֹתוֹ מַעְלָה וְתוֹסִיף אוֹתָהּ
עַל הַמַּעְלוֹת; וְכִשֶּׁתִּקְבֹּץ הַמַּעְלוֹת, תִּשְׁלִיךְ אוֹתָן שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת
וְשְׁשִׁים שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת וְשְׁשִׁים, וְהַנִּשְׁאָר מִשְׁלוֹשׁ מֵאוֹת וְשְׁשִׁים
וּלְמִטָּה, הוּא שְׁתּוּפְסִין לְחֻשְׁבוֹן.

יא. בְּכָל הַחֲשִׁבוֹנוֹת כָּלֶן, כְּשֶׁתִּרְצֶה לְגַרֵעַ מִנֵּין מִמִּנֵּין אִם יִהְיֶה
זֶה שְׁגוּרָעִין אוֹתוֹ יִתֵּר עַל זֶה שְׁגוּרָעִין מִמֶּנּוּ אִפְלוּ בְּחֶלֶק אֶחָד
תּוֹסִיף עַל זֶה שְׁגוּרָעִין מִמֶּנּוּ שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת וְשְׁשִׁים מַעְלוֹת, כְּדִי
שִׁיְהֶא אֲפָשֶׁר לְגַרֵעַ זֶה הַמִּנֵּין מִמֶּנּוּ.

יב. פִּיּוּצָד: הָרִי שֶׁהֲצִרִיכֶךָ הַחֲשִׁבוֹן לְגַרֵעַ מֵאוֹתִים מַעְלוֹת
וְחֲמִשִּׁים חֲלָקִים וְאַרְבָּעִים שְׁנִיּוֹת, סִימֵן ר' נ' מ', מִמָּאָה
מַעְלוֹת וְעֶשְׂרִים חֲלָקִים וְשְׁלוֹשִׁים שְׁנִיּוֹת, סִימֵן ק' כ' ל'
תּוֹסִיף עַל הַמָּאָה שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת וְשְׁשִׁים, יִהְיוּ הַמַּעְלוֹת אַרְבַּע
מֵאוֹת וְשְׁשִׁים; וְתִתְחִיל לְגַרֵעַ הַשְּׁנִיּוֹת מִן הַשְּׁנִיּוֹת. תְּבוּא לְגַרֵעַ
אַרְבָּעִים מִשְׁלוֹשִׁים, אִי אֲפָשֶׁר; תָּרִים חֶלֶק אֶחָד מִן עֶשְׂרִים
הַחֲלָקִים, וְתַעֲשֶׂה אוֹתוֹ שְׁשִׁים שְׁנִיּוֹת, וְתוֹסִיף עַל הַשְּׁלוֹשִׁים,
וְנִמְצְאוּ הַשְּׁנִיּוֹת תִּשְׁעִים; תִּגְרַע מֵהֶם הָאַרְבָּעִים, יִשְׁאָר חֲמִשִּׁים
שְׁנִיּוֹת. וְתִחְזֹר לְגַרֵעַ הַחֲמִשִּׁים חֲלָקִים מִתִּשְׁעָה עֶשֶׂר חֲלָקִים,
שְׂכָכֵר הָרִימוֹת מֵהֶם חֶלֶק אֶחָד וְעֵשִׂיתוּ שְׁנִיּוֹת וְאִי אֲפָשֶׁר לְגַרֵעַ
חֲמִשִּׁים מִתִּשְׁעָה עֶשֶׂר; לְפִיכֶךָ תָּרִים מַעְלָה אַחַת מִן הַמַּעְלוֹת,
וְתַעֲשֶׂה אוֹתָהּ שְׁשִׁים חֲלָקִים, וְתוֹסִיף עַל הַתִּשְׁעָה עֶשֶׂר, וְנִמְצְאוּ
הַחֲלָקִים תִּשְׁעָה וְשִׁבְעִים; תִּגְרַע מֵהֶן הַחֲמִשִּׁים, יִשְׁאָר תִּשְׁעָה
וְעֶשְׂרִים חֲלָקִים. וְתִחְזֹר לְגַרֵעַ הַמֵּאוֹתִים מַעְלוֹת מִן אַרְבַּע מֵאוֹת
וְתִשַּׁע וְחֲמִשִּׁים מַעְלוֹת, שְׂכָכֵר הָרִימוֹת מַעְלָה אַחַת וְעֵשִׂיתָהּ
חֲלָקִים; יִשְׁאָר מֵאוֹתִים וְתִשַּׁע וְחֲמִשִּׁים מַעְלוֹת. וְנִמְצָא הַשְּׁאָר,
סִימֵנוּ רנ"ט כ"ט נ'. וְעַל דֶּרֶךְ זֶה, בְּכָל גִּרְעוֹן וְגִרְעוֹן.

יג. הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ, וְכֵן שְׁאָר הַשְּׁבָעָה כּוֹכָבִים מִהֶלֶךְ כָּל אֶחָד
וְאֶחָד מֵהֶן בְּגִלְגַּל שָׁלוֹ, מִהֶלֶךְ שׁוּוֹה: אֵין בּוֹ לֹא קְלוֹת, וְלֹא
כְּבִדּוֹת אֵלָּא כְּמִהֲלָכוּ הַיּוֹם, כְּמוֹ מִהֲלָכוּ אָמֶשׁ, כְּמוֹ מִהֲלָכוּ
לְמָחָר, כְּמוֹ מִהֲלָכוּ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם. וְגִלְגְּלוּ שְׁלָכָל אֶחָד מֵהֶם,
אֵף עַל פִּי שֶׁהוּא מְקִיף אֶת הָעוֹלָם, אֵין הָאָרֶץ בְּאֻמְצָעוֹ.

יד. לְפִיכֶךָ אִם תִּעְרֹךְ מִהֶלֶךְ כָּל אֶחָד מֵהֶן לְגִלְגַּל הַמְּקִיף אֶת
הָעוֹלָם שֶׁהָאָרֶץ בְּאֻמְצָעוֹ, שֶׁהוּא גִלְגַּל הַמֹּזְלוֹת יִשְׁתַּנָּה הַלּוֹכוֹ,
וְנִמְצָא מִהֲלָכוּ בַּיּוֹם זֶה בְּגִלְגַּל הַמֹּזְלוֹת פָּחוֹת אוֹ יוֹתֵר עַל מִהֲלָכוֹ
אָמֶשׁ אוֹ עַל מִהֲלָכוֹ לְמָחָר.

טו. הַמִּהֶלֶךְ הַשׁוּוֹה שֶׁמִּהֶלֶךְ הַכּוֹכָב אוֹ הַשֶּׁמֶשׁ אוֹ הַיָּרֵחַ
בְּגִלְגְּלוֹ, הוּא הַנִּקְרָא אֻמְצָע הַמִּהֶלֶךְ; וְהַמִּהֶלֶךְ שִׁיְהִיָּה בְּגִלְגְּלוֹ

הַמְזֻלֹּת שֶׁהוּא פְּעָמִים יוֹתֵר וּפְעָמִים חָסֵר הוּא הַמְהֻלָּךְ הָאֲמִתִּי, וְבוֹ יִהְיֶה מְקוֹם הַשָּׁמַשׁ אוֹ מְקוֹם הַיָּרֵחַ הָאֲמִתִּי.

זו. כָּבֵד אֶמְרָנוּ שֶׁאֵלֹה הַדְּרָכִים שֶׁאֲנִי מְבַאֲרִים בְּהִלְכוֹת אֵלֹה, אֵינָן אֵלָּא לְחֻשְׁבוֹן רְאִית הַיָּרֵחַ בְּלִבָּד ; לְפִיכָךְ עָשִׂינוּ הָעֵיקָר שֶׁמִּמֶּנּוּ מִתְחִילִין לַעֲוֹלָם לְחֻשְׁבוֹן זֶה, מִתְחִלַת לַיִל חֲמִישִׁי שְׁיוֹמוֹ יוֹם שְׁלִישִׁי לְחֹדֶשׁ נִיסָן מִשְׁנָה זֹאת שֶׁהִיא שְׁנַת שְׁבַע עֶשְׂרֵה מִמְחֻזֹּר ר"ס, שֶׁהִיא שְׁנַת שְׁמוֹנֶה וּשְׁלוּשִׁים וּתְשַׁע מֵאוֹת וָאַרְבַּעַת אֲלָפִים לִיצִיָּה, שֶׁהִיא שְׁנַת תְּשַׁע וּשְׁמוֹנִים וָאַרְבַּע מֵאוֹת וָאֶלֶף לְשָׁטְרוֹת, שֶׁהִיא שְׁנַת תְּשַׁע וּמֵאָה וָאֶלֶף לְחָרְבָן בֵּית שְׁנִי. וְזוֹ הַשְּׁנָה הִיא שֶׁאֲנִי קוֹרְאִים אוֹתָהּ, שְׁנַת הָעֵיקָר בְּחֻשְׁבוֹן זֶה.

יז. וּלְפִי שֶׁהִרְאִיָּה לֹא תִהְיֶה אֵלָּא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כִּמּוֹ שֶׁבְּאֶרְנֹנוּ, עָשִׂינוּ כָּל דְּרָכֵי חֻשְׁבוֹן זֶה בְּנוֹיִים עַל עֵיר יְרוּשָׁלַיִם, וְלִשְׂאֵר הַמְּקוֹמוֹת הַסּוֹכְבִין אוֹתָהּ בְּכִמּוֹ שֶׁשָּׂה שְׁבַעַה יָמִים שְׁבָהֶם רוֹאִין אֶת הַיָּרֵחַ תָּמִיד, וּבָאִים וּמַעֲיִדִים בְּבֵית דִּין. וּמְקוֹם זֶה הוּא נוֹטָה מִתַּחַת הַקּוֹ הַשּׁוֹוֶה הַמְּסַבֵּב בְּאֲמֻצֵּעַ הָעוֹלָם כִּנְגַד רוּחַ צְפוֹנִית, בְּכִמּוֹ שְׁתֵּים וּשְׁלוּשִׁים מַעְלֹת עַד חֲמֵשׁ וּשְׁלוּשִׁים, וְעַד תְּשַׁע וְעֶשְׂרִים ; וְכֵן הוּא נוֹטָה מֵאֲמֻצֵּעַ הַיָּשׁוּב כִּנְגַד רוּחַ מַעֲרָב, בְּכִמּוֹ אַרְבַּע וְעֶשְׂרִים מַעְלֹת עַד שְׁבַע וְעֶשְׂרִים, וְעַד אַחַת וְעֶשְׂרִים.